

Voss herad

postmottak@voss.herad.no

kopi til Gunnhild Utkvitne

Bergen, 5. september 2022

Dette innspillet sendes på vegne av Naturvernforbundet Hordaland.

Vossaklima 2030: Kommunedelplan for klima, klimatilpassing og grøn omstilling 2022–2034

Høringsuttalelse fra FNF Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til høringsutkastet for kommunedelplanen Vossaklima 2030. Opprinnelig høringsfrist var 1. september, men via Gunnhild Utkvitne fikk vi utsatt frist til 5. september.

Vi mener at høringsutkastet til Vossaklima 2030 har svært mye bra ved seg. Planen må sies å være svært ambisiøs når det gjelder kutt i klimagassutslipp; så vil det jo etter hvert vise seg om målene er realistiske. FNF Hordaland har hatt begrenset med tid på å gå gjennom planen, men vi har i det følgende noen momenter som vi ønsker å løfte frem – da særlig knyttet til naturen som karbonlager. Men også blant annet om arealnøytralitet og arealbruk. Vi håper det kan være til nytte.

Naturen som karbonlager

FNF Hordaland er fornøyd med at *Naturen som karbonlager* er ett av satsingsområdene i planen. I planen blir det understreket at Voss herad også vil prioritere å skaffe et helhetlig kunnskapsgrunnlag om karbonrike områder, viktige naturtyper og artsmangfold. Det er bra, men vi oppfordrer samtidig heradet til ikke å bruke tiden det vil ta å få på plass et slikt kunnskapsgrunnlag, som en hvilepute. Karbonlagring i de ulike naturtypene er i hvert fall til en viss grad godt kjent per i dag, og dette bør derfor allerede nå inn som en del av vurderingene av eventuelle fremtidige utbygginger i heradet – f.eks. når det gjelder utbygginger i tilknytning til myr, skog, jordbrukslandskap, mm. Norsk institutt for naturforskning (NINA) kom i 2020 ut med en rapport som viser at fjell, skog og myr er de økosystemene som lagrer mest karbon i norsk natur – hele 86 prosent av den naturlige karbonlagringen skjer i disse naturtypene¹.

---

¹ <https://www.nina.no/Om-NINA/Aktuelt/Nyheter/article/naturkur-er-n-248-dvendig-for-229-n-229-klimam-229-lene>

Det er svært positivt, både av hensyn til naturmangfold og klima, at Voss herad i planen sier «nei til oppdyring og anna øydelegging av myr».

Når det gjelder skog og skogbruk kunne vi tenkt oss mer konkrete og bindende formuleringer, og også litt mer om forskjellen på ulike skogtyper når det gjelder karbonbinding – eksempelvis forskjeller i karbonbinding i jordsmonnet mellom skog som er gammel og skog som har mer karakter av produksjonsskog. Skogbruk er jo en viktig næring, så her er det viktig å løfte frem kunnskap og forskning, slik at man sparer de skogtypene som er viktigst som karbonlager og viktigst for det biologiske mangfoldet. Her vil vi igjen vise til forskning og anbefalinger fra NINA, som påpeker at gammel naturskog har mye høyere karbonlager enn produksjonsskog. Mer skogvern, og restaurering av skog med dårlig tilstand pekes på som viktige klimatiltak. I tillegg bør skogsdriften skje på en mer skånsom måte, for eksempel gjennom lenger rotasjonstid mellom hogst, at man lar flere trær stå igjen i hogstområder, og at man lar mer hogstavfall ligge igjen.

Arealnøytralitet og arealbruk

I planutkastet står det at heradet skal «sikre at all framtidig arealutbygging i Voss herad som eit minimum er arealnøytral». Dette er svært positivt, men vi savner også litt mer konkret om dette punktet i planen. Det bør etter vår mening tydeliggjøres hvordan dette skal gjøres i praksis. Eksempelvis står det også i planen at «Voss herad er ein stor hytte- og reiselivskommune, og utbygging av hytter og hyttefelt vil halda fram i åra som kjem», men at «framtidig hytteutbygging må verta langt meir restriktiv enn i dag». Hvordan ser heradet for seg at fortsatt hytteutbygging går i hop med arealnøytralitet? Skal tilsvarende arealer som går med til hytteutbygging da restaureres (altså fra allerede nedbygde arealer til natur)? Å fortsette med nedbygging av natur (slik som hytteutbygging), samtidig som man skal være arealnøytral, vil etter vår mening være krevende – eller umulig. Det er i hvert fall viktig at planen i større grad diskuterer disse momentene, som til en viss grad kan fremstå som motsetninger. Ingen er tjent med en utvanning av arealnøytralitetsbegrepet – det er viktig at slike begrep ikke mister sin egentlige betydning.

Når det gjelder hytteutbygging, så er dette en aktivitet som i sum genererer store klimagassutslipp (dvs. både i byggefasen og i bruksfasen), og som fremstår som en av de lavest hengende fruktene å ta tak i for en kommune som åpenbart har ambisiøse klimamål. Tatt i betraktning de store naturbyggingene i heradet som skyldes hytter og fritidsboliger, og tatt i betraktning heradets ambisiøse klimamål, bør man gjennom denne planen – etter vår mening – si tydelig fra om at fremtidig utbygging av fritidsboliger i kommunen *ikke* skal skje i områder det i dag er natur.

Nærfriluftsliv som klimatiltak

Friluftsliv er knapt nok nevnt i klimaplanen i det hele tatt. Mange på Voss er velsignet med flott tur- og friluftslivsområder i nærheten av der de bor. Dette er i seg selv et klimatiltak, da ved at folk i stor grad slipper å kjøre til friluftslivsområder. Å styrke bevisstheten rundt viktigheten av å ha turområder i nærheten av der folk bor, er viktig både i klimaarbeidet, folkehelsearbeidet og for å bevare naturmangfoldet i nærheten av der folk bor. Vi mener derfor at nærfriluftsliv i større grad bør nevnes i planen.

Klimarisiko og vassdrag

Her kan man vurdere om det ikke bør stå noe mer om økt risiko for tørke i sommerhalvåret, og om hvordan vassdragene og vannforsyning vil kunne bli påvirket av etter hvert mindre snø om vinteren – hvis dette er en del av forventningene i Voss herad, eksempelvis frem mot århundreskiftet.

I fotnote 22 på side 32 er det nevnt kraftutbygging av Raundalselva. Det står bl.a. at ei slik utbygging vil være et positivt bidrag til flomsikring i heradet. Her vil vi på det sterkeste advare mot flere omkamper om kraftutbygging av dette varig vernede vassdraget. Vi minner her om at verneplanen for vassdrag er et kompromiss mellom utbyggings- og verneinteresser, og at de varig vernede vassdragene er vernet nettopp for å la det være *noen* urørte vassdrag (inkludert fossefall) igjen for kommende generasjoner. Ikke minst er den gjenværende inngrepsfrie vassdragsnaturen avgjørende for overlevelsen av en rekke arter som lever i og av vassdragene. Å oppheve vern av verdifull natur er ikke veien å gå for å løse klima- og naturkrisen. Det vil også være vanskelig å få til samarbeid og samskaping mellom ulike aktører hvis man nok en gang vekker til live konflikten om Raundalselva. Her må man velge flomsikringstiltak som ikke innebærer utbygging av vernet natur – jamfør her også satsingsområde 6 i planutkastet, om *naturbaserte løsninger*.

Vi savner også generelt mer informasjon i planen om hvordan fremtidige nedbørmengder vil påvirke høst- og vårvannføring i vassdragene. Dette temaet er også aktuelt i forbindelse med denne formuleringen på side 45: «Kraftutbygging kan også vera effektivt som flaumsikringstiltak, men også her vert det konflikt knytt til mål om naturmangfald og naturen som karbonlager.»

Naturbaserte løsninger

Det er veldig bra at det er fokus på naturbaserte løsninger i planutkastet, jf. satsingsområde 6 – men vi synes samtidig at dette viktige temaet burde bli viet mer enn en halv side i planen. Her kan man i større grad diskutere og drøfte slike metoder, og sammenligne med mer konvensjonelle metoder.

Statistikk: arealbudsjett, arealregnskap, klimabudsjett og klimaregnskap

Av disse fire viktige virkemidlene, er det bare arealbudsjett som ser ut til å mangle i planutkastet – og vi benytter her anledningen til å oppfordre til at også *arealbudsjett* bør være en del av kommunens virkemiddel, blant annet for å oppnå målsettingen i den aktuelle planen.

Biltransport

Planen legger opp til en nokså hurtig utfasing av elbiler og andre elektriske kjøretøy. I den forbindelse ville det vært interessant med en analyse av *direkte* kontra *indirekte* utslipp av en såpass hurtig utfasing av fossile kjøretøy. Dette bør i hvert fall diskuteres i klimaplanen. Eksempelvis er det kanskje slik at det i sum vil være lavere utslipp knyttet til å beholde en fossilbil som brukes relativt lite, kontra å kjøpe en ny elbil – dvs. at de *indirekte* utslippene ved å kjøpe en ny elbil vil kunne overgå de *direkte* utslippene ved å beholde fossilbilen. Dette er sikkert komplekse problemstillinger, men biltransport er jo også noe som angår mange av innbyggerne, og er sånt sett sentralt i en klimaplan. Vi vil også oppfordre til å legge til rette for bildelinger, som man har oppnådd med stor suksess i Bergen.

Folketall og befolkningsutvikling

I en klimaplan er det etter vår mening også naturlig å si noe om folketall og folketallsutvikling i kommunen, siden folketallet og dets utvikling jo spiller en stor rolle for de totale direkte og indirekte klimagassutslippene fra befolkningen i heradet. Vi kan ikke se at en såpass sentral faktor som folketall er nevnt i planen i det hele tatt.

Skrivefeil og to andre kommentarer til layout

På side 11 er det en skrivefeil, der det står: «Tiltak for å redusere er med på å redusere utslepp, og verkar klimatilpassande.»

Vi har også kommentarer til figurene på side 18. I den nederste figuren er overskrifta «Utslipp og opptak av klimagasser». Her burde det kanskje heller stått lager eller lagring av klimagasser? I den øverste figuren har *Energiforsyning og Jordbruk* nesten samme farge, noe som kan være litt forvirrende hvis man ikke fra før vet hvor stor klimagasskilde jordbruket er i Voss herad.

Til slutt ønsker vi Voss herad lykke til med slutføringen av den viktige planen, og ikke minst med arbeidet om å nå planens målsettinger!

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjone i det tidligere fylket. Per i dag er det elleve organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 40 000 medlemmer.